

Formulář pro posouzení učebnice podle stanovených kritérií

Údaje o učebnici a recenzentovi/recenzentce	
Název učebnice	MOJE ŽIVÁ ABECEDA MŮJ SLABIKÁŘ 1. a 2. díl PÍSANKA – uvolňovací cviky PÍSANKA 1, 2, 3 – nevázané písmo pro 1. ročník ZŠ
Autor/ka učebnice	Mgr. Lenka Bradáčová a kol.
Nakladatelství	Alter
Určeno pro rámcový vzdělávací program pro vzdělávání	RVP ZŠ
Vzdělávací oblast / vzdělávací obor / obsahový okruh / průřezové téma / předmět	Jazyk a jazyková komunikace / Český jazyk
Cílová skupina (např. ročník)	1. ročník
Jméno a příjmení recenzenta/recenzentky	Jana Nedvědová

Kritérium	Hodnocení recenzentem/recenzentkou
-----------	------------------------------------

1. Celkový soulad učebnice s obecnými a kurikulárními dokumenty a rámcovými vzdělávacími programy	
Poznámka: 1) Platné kurikulární dokumenty a rámcové vzdělávací programy jsou zveřejněny na internetové stránce MŠMT (www.msmt.cz). 2) Učebnice musí být zcela v souladu s uvedenými dokumenty nebo principy (učebnice dokumentům nebo principům neodporuje), pokud je soulad jen částečný, označte stupeň NE.	
Stupnice hodnocení Recenzent/recenzentka uvede hodnocení pro každé kritérium. Pokud některé kritérium není ohodnoceno stupněm Ano, je hodnocení konkrétně odůvodněno v části 8. Podmínkou udělení schvalovací doložky je stupeň Ano ve všech částech. Pokud text nebude upraven, doložka nebude udělena.	Ano – je v plném souladu (není v rozporu) Ne – není v souladu (je v rozporu) (označte křížkem)

1.1. Soulad s Ústavou a zákony ČR (zejména rovnost pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství).	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.2 Soulad se vzdělávacími cíli a směřování k rozvoji klíčových kompetencí.	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.3. Soulad s očekávanými výstupy vzdělávacího oboru rámcového vzdělávacího programu (u průřezového tématu soulad s přínosem průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka).	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.4. Soulad s výchovou směřující k:					
a) toleranci (včetně schopnosti rozpoznat její meze) a k vytvoření plurality názorů (podložených vědeckým poznáním),	Ano	☒	Ne	☐	☐
b) demokracii, k pozitivní hodnotové orientaci, k osobní odpovědnosti jedince,	Ano	☒	Ne	☐	☐
c) uplatňování principu rovných příležitostí mužů a žen (učebnice neobsahuje stereotypní přístupy ve vztahu k pohlavím a vytváří předpoklady k rovnocennému formování obou pohlaví),	Ano	☒	Ne	☐	☐
d) udržitelnému rozvoji života a k ochraně zdraví	Ano	☒	Ne	☐	☐
e) porozumění textu, využití a kritickému vyhodnocení zdrojů informací a k obraně před manipulací.	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.5 Učebnice obsahuje jen objektivní a tolerantní názory bez xenofobií postojů k různým národům a národnostem, k náboženstvím a církvím, případně k jiným společenským a kulturním organizacím a k jejich duchovním a kulturním hodnotám.	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.6. Učebnice obsahuje pouze texty a grafické materiály, které nevedou k vytváření negativních stereotypů a zjednodušených zobecnění o konkrétních sociálních skupinách, národech, národnostech, rasách, pohlaví atp. a nejsou v rozporu se zákazem činnosti a propagace politických stran a hnutí a zákazem nevhodné reklamy podle § 32 školského zákona.	Ano	☒	Ne	☐	☐
1.7. Soulad s jazykovými úrovněmi Společného evropského referenčního rámce (pouze pro učebnice cizích jazyků).	Ano	☐	Ne	☐	☐

2. Odborná správnost obsahu učebnice

Recenzent/recenzentka slovně zhodnotí odbornou správnost obsahu učebnice v každé z uvedených oblastí.

U konkrétních připomínek a návrhů na úpravy recenzent/recenzentka uvede, zda jde o připomínku ke zvážení či připomínku zásadní, kterou je nutno akceptovat. Připomínky je třeba formulovat dostatečně konkrétně, aby autor/ka učebnice mohl/a na připomínku konkrétně reagovat (včetně např. čísla stránky, odstavce, názvu kapitoly). Je třeba závazně navrhnout konkrétní znění textu, který recenzent požaduje doplnit nebo nahradit stávající.

2.1. Odborná správnost textové složky učebnice (soulad podávaných informací se stavem poznání v příslušných vědeckých oborech).

Textová složky předkládaných učebnic jsou odborně správné, předávané informace jsou v souladu se stavem poznání v příslušných oborech.

2.2. Odborná správnost grafické složky učebnice.

V grafických složkách učebnic jsem neshledala žádné nesrovnalosti nebo nejasnosti, považuji je rovněž za odborně správné.

2.3. Jazyková kultura textu učebnice podle pravidel českého pravopisu.

Jazyková kultura textů je ve všech předložených materiálech na dobré úrovni, v souladu s pravidly českého pravopisu. Dětem je předkládána kultivovaná spisovná podoba mateřského jazyka, což považuji za velmi důležité. Texty jsou jednoduché, je v nich akceptované postupné osvojování písmen.

2.4. Komplexnost daného tématu. Učebnice obsahuje všechny podstatné informace pro komplexní / ucelené osvojování tématu s ohledem na možnou úroveň dosažení klíčové kompetence nebo očekávaného výstupu cílové skupiny žáků.

Předložené materiály pro výuku čtení a psaní v 1. ročníku základní školy jsou zpracovány komplexně, podporují rozvíjení všech klíčových kompetencí a naplňování očekávaných výstupů. Velký důraz je kladen (kromě nácviku čtení) na porozumění čtenému textu a rozvoj komunikačních dovedností dětí. Učebnice obsahují všechny potřebné typy cvičení pro nácvik prvopočátečního čtení a psaní, dětem jsou předkládány různorodé zábavné úkoly a praktická cvičení.

Celkové zhodnocení (uveďte konkrétní a jednoznačná vyjádření):

Po stránce odborné správnosti jsem neshledala na předložených učebních materiálech žádné nesrovnalosti nebo nedostatky, považuji je za dobře zpracované, práce s nimi povede k osvojení náležitých znalostí, dovedností a návyků potřebných k naplnění očekávaných výstupů. Kladně hodnotím i skutečnost, že ke všem titulům existují elektronické verze a řada dalších podpůrných materiálů a pomůcek.

3. Přiměřenost učebnice věku a dosaženým kompetencím žáků

Recenzent/recenzentka slovně zhodnotí přiměřenost učebnice věku a dosaženým kompetencím žáků v každé z uvedených oblastí.

U konkrétních připomínek a návrhů na úpravy recenzent/recenzentka uvede, zda jde o připomínku ke zvážení či připomínku zásadní, kterou je nutno akceptovat. Připomínky je třeba formulovat dostatečně konkrétně, aby autor/ka učebnice mohl/a na připomínku konkrétně reagovat (včetně např. čísla stránky, odstavce, názvu kapitoly). Je třeba závazně navrhnout konkrétní znění textu, který recenzent požaduje doplnit nebo nahradit stávající.

3.1. Obtížnost textu ve vztahu k cílové skupině žáků (např. přiměřenost a četnost užití odborných, faktografických a numerických pojmů, jmen a názvů, délka vět, apod.).

Použité texty jsou jednoduché, což je nezbytné vzhledem k cílové skupině žáků. Jsou vhodně vybrané, dětem srozumitelné, jejich náročnost postupně stoupá, stupňuje se délka, obtížnost námětů – přesně podle toho, jak si děti postupně osvojují techniku čtení. Postupuje se od čtení písmen, slabik a slov k jednoduchým větám a souvětím. Vzhledem k věku dětí je rovněž na minimum omezeno používání odborných pojmů. Texty vycházejí ze zkušeností dětí, budou pro ně zajímavé, podpoří zájem o četbu. Je použita celá řada říkadél – jak pro vyvozování nových písmen, tak pro práci s uvolňovacími cviky – děti si je určitě oblíbí, jsou moc hezká, budou děti motivovat pro práci s učebnicemi a písankami.

3.2 Přiměřenost, vhodnost a obsahová správnost grafické složky učebnice (ilustrace, grafy, písmo,...) vzhledem k věku žáků, tématu vzdělávacího obsahu, návaznosti na text atd.

Grafická složka předkládaných učebních materiálů je poutavá a nápaditá, velmi se mi líbí. Jsem přesvědčená, že ilustrace děti zaujmou, zvýší jejich zájem o školní práci, budou s učebnicemi rády pracovat. Prostor v učebnicích i písankách, který mají autoři k dispozici, je maximálně využitý, není to ale na úkor přehlednosti. Učebnice jsou koncipované jako pracovní, děti do nich píší – velmi vhodné zde vidím používání pomocných linek, které usnadní dětem psaní. To platí i pro písanky.

3.3. Technické zpracování učebnice (zejm. velikost a typ písma, šířka řádků, typ a odolnost vazby, hmotnost, použitý papír – ekologické hledisko).

K posouzení byly předloženy konečné verze učebnic a písanek. Velikost a typ písma, šířka řádků – to vše je v naprostém pořádku. Rovněž typ vazby, její odolnost a hmotnost považuji za vhodně zvolenou, nemám žádné připomínky.

Celkové zhodnocení (uveďte konkrétní a jednoznačná vyjádření):

Předkládané učební materiály jsou vzhledem k věku cílové skupiny žáků dobře připravené a zpracované. Použité texty jsou přiměřené, vhodně zvolené, pro děti zajímavé. Velmi hezké jsou ilustrace, rovněž technické zpracování učebnice je zcela v pořádku.

4. Metodické a didaktické zpracování učebnice

Recenzent/recenzentka slovně zhodnotí metodické a didaktické zpracování učebnice v každé z uvedených oblastí.

U konkrétních připomínek a návrhů na úpravy recenzent/recenzentka uvede, zda jde o připomínku ke zvážení či připomínku zásadní, kterou je nutno akceptovat. Připomínky je třeba formulovat dostatečně konkrétně, aby autor/ka učebnice mohl/a na připomínku konkrétně reagovat (včetně např. čísla stránky, odstavce, názvu kapitoly). Je třeba závazně navrhnout konkrétní znění textu, který recenzent požaduje doplnit nebo nahradit stávající.

4.1. Vyváženost základních poznatků a činností (výkladové texty, pokusy, otázky a úlohy, cvičení, shrnutí aj.) a doplňujících informací.

Předkládané učebnice jsou zpracovány v souladu s požadavky na učební texty začínajících školáků, jsou vyvážené. Zcela zde převažují praktická cvičení a náměty na činnosti, výkladové části jsou omezeny pouze na osvojení nových písmen a jejich správných tvarů. Ideální je, že děti mohou přímo do učebnic psát, že nepotřebují další pracovní sešity. Použité typy cvičení se mi líbí, oceňuji čtenářské rozcvičky, zařazení křížovek a osmisměrek, cvičení na rozvoj jazykové kreativity, na kritické posouzení přečteného textu, typy na hry. Otázky jsou zaměřené na témata dětem blízká, vycházejí z dětských zkušeností a jsou opět vhodně volené pro daný věk.

4.2. Provázanost výkladového textu s ostatními strukturními prvky učebnice verbálního i neverbálního typu.

Jak už jsem konstatovala výše, Živá abeceda ani Slabikáře výkladové texty neosahují, pouze seznamují děti s písmeny a jejich tvary. Toto uspořádání je zcela přirozené a v pořádku.

4.3. Vhodnost a použitelnost zařazených poznatků a činností z hlediska naplňování klíčových kompetencí a očekávaných výstupů.

Předkládané učebnice jsou zpracované komplexně, rozvíjejí společně čtení, psaní, řeč, poslech a myšlení dětí, podporují rozvoj čtenářské gramotnosti a jazykové kreativity žáků. Široká škála praktických úkolů a námětů na činnosti zcela jistě povede k vytváření potřebných dovedností a znalostí u dětí tak, aby mohly být naplněny očekávané výstupy a vytvářeny potřebné klíčové kompetence u dětí dané věkové skupiny.

4.4. Motivační úroveň textové části učebnice.

Texty tematicky vycházejí z dětského světa a současně rozšiřují dětské obzory o spoustu nového. Jsou poutavé, zajímavé a nápadité. Zařazeny jsou jednoduchá říkadla, básničky, hádanky, krátké příběhy o dětech, zvířatech, krátké pohádky, najdeme zde i řadu motivačních zábavných úloh. To vše bude jistě motivovat děti pro školní práci a zvyšovat zájem o čtení a psaní. Motivační úroveň textů je podle mého názoru vysoká.

4.5. Motivační úroveň obrazové části učebnice.

Rovněž obrazové části učebnic jsou velmi nápadité, na první pohled poutavé a vtipné. Ilustrace jsou reálné, mají správnou perspektivu, dětem se budou určitě líbit, jsou srozumitelné, jasně vyobrazují osoby, zvířata a věci, o kterých děti čtou nebo o nich mluví a diskutují. Veškerý prostor je maximálně využitý, ovšem prioritou zůstala snadná orientace v textech a obrázcích, které texty vhodně doplňují.

4.6. Podpora samostatné aktivity a tvořivosti žáka.

Vzhledem k tomuto kritériu považuji předložené učební materiály opět za velmi dobře zpracované. Jak už jsem konstatovala výše, všechny tři učebnice prvopočátečního čtení i soubor písanek obsahují převážně náměty na praktické činnosti žáků (čtení, psaní, doplňování, spojování, vytváření, vybarvování, vyznačování, vymýšlení, luštění, tvoření otázek, odpovědí,...) na hry a zábavné činnosti, poskytují prostor pro kreativitu, tvořivost, vzájemnou spolupráci dětí, vedou žáky k přemýšlení, kritickému posuzování.

4.7. Uplatnění mezipředmětových vztahů.

Použité texty i úkoly a cvičení umožňují v dostatečné míře uplatňování mezipředmětových vztahů – propojení je především se vzdělávacími oblastmi člověk a jeho svět (předmět prvouka) a umění a kultura (předměty hudební a výtvarná výchova). Žáci tak mohou vnímat učivo komplexněji, potřebné znalosti a dovednosti se propojují.

4.8. Uplatňování průřezových témat.

Nenásilnou formou prostřednictvím vhodně zvolených textů a úkolů učebnice využívají vybrané okruhy průřezových témat. Nejvýrazněji je zastoupena osobnostní a sociální výchova, což považuji v době, kdy se utváří nový dětský kolektiv a žáci se učí fungovat ve skupinách, za velmi důležité.

4.9. Různorodost příkladů a ilustrativních textů, které obsahují i různé úhly pohledu na každodenní zkušenosti sociálních skupin žáků, ras, národů, pohlaví atp.

Ani zde jsem neshledala žádné nedostatky. Opět prostřednictvím textů a námětů na zamyšlení je dětem poskytován dostatečný prostor pro formování zdravých postojů a názorů na tuto problematiku, pro vytváření žádoucích způsobů jednání.

Celkové zhodnocení (uveďte konkrétní a jednoznačná vyjádření):

Metodické a didaktické zpracování předložených materiálů je podle mého názoru na velmi dobré úrovni. Práce s nimi bude děti bavit a motivovat je pro školní práci, povede k pracovní atmosféře při vyučování, děti si potřebné vědomosti a dovednosti budou osvojovat nenásilnou, přirozenou a zábavnou formou, práce pro ně bude zajímavá.

5. Slovní komentář, další odborná vyjádření recenzenta/recenzentky

(recenzent/recenzentka doplní další řádky a stránky podle potřeby)

U konkrétních připomínek a návrhů na úpravy recenzent/recenzentka uvede, zda jde o připomínku ke zvážení či připomínku zásadní, kterou je nutno akceptovat. Připomínky je třeba formulovat dostatečně konkrétně, aby autor/ka učebnice mohl/a na připomínku konkrétně reagovat (včetně např. čísla stránky, odstavce, názvu kapitoly). Je třeba závazně navrhnout konkrétní znění textu, který recenzent požaduje doplnit nebo nahradit stávající.

V učebnicích, ve kterých jsou texty dotýkající se duchovních i kulturních hodnot a tradic různých národností a kultur, musí být tato problematika v recenzních posudcích zohledněna a komentována, stejně jako vyjádření recenzentů k aktuálním společenskovoědním tématům.

Předkládané učebnice Živá abeceda a Slabikáře I. a II. uplatňují moderní pojetí prvopočátečního čtení, využívají analyticko-syntetickou metodu. Písanky jsou zpracované pro nevázaný typ písma.

Všechny materiály považují za velmi dobře zpracované. Dovednost čtení se zde rozvíjí společně s psaním, řečí a myšlením žáků. Učebnice jsou koncipovány jako pracovní, propojování výuky čtení a psaní přispívá ke zlepšování vyjadřovacích schopností žáků. Učebnice jsou zpracované komplexně, jsou doplněné řadou dalších materiálů včetně elektronických verzí, práce podle této řady podporuje rozvíjení klíčových kompetencí a naplňování očekávaných výstupů stanovených pro daný věk. Za velmi důležitý považují důraz na rozvoj čtenářské gramotnosti – porozumění textu, vyhledání informací, jejich posouzení.

Živá abeceda i oba Slabikáře jsou na první pohled lákavé a atraktivní, jsem přesvědčená, že děti s nimi budou velmi rády pracovat. Autoři pro to udělali maximum – texty vycházejí z přirozeného zájmu dětí o poznání, opírají se o reálné situace, vedou žáky k přemýšlení. Jak jsem již konstatovala výše, vysoce hodnotím různorodost předkládaných námětů, úkolů a cvičení, jejich originalitu. Když k tomu přidáme ještě krásné a nápadité ilustrace, dostaneme opravdu velmi zdařilou řadu učebnic pro nejmenší školáky. Bez připomínek doporučuji udělení schvalovací doložky.

6. Souhrnné vyjádření k udělení schvalovací doložky

(recenzent/recenzentka označí pouze jednu variantu)

☒	doporučuje bez připomínek
☐	doporučuje s připomínkami uvedenými v části 5
☐	nedoporučuje a navrhuje přepracovat podle připomínek uvedených v části 5

Prohlášení recenzenta/recenzentky

Prohlašuji, že

- 1) jsem byl/a zadavatelem seznámen/a s úplným a platným zněním Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k postupu a stanoveným podmínkám pro udělování a odnímání schvalovacích doložek učebnicím a učebním textům a k zařazování učebnic a učebních textů do seznamu učebnic vydávaného MŠMT, č. j. MSMT-34616/2013,
- 2) nejsem v pracovně právním vztahu k nakladateli ani k autorům recenzované učebnice,
- 3) nejsem podjatý/á vůči autorům recenzované učebnice a nakladateli,
- 4) nemám finanční zájem na pozitivní / negativní recenzi nebo prodlužování doby zpracování recenze,
- 5) recenzi jsem zpracoval/a výhradně na základě objektivních kritérií,
- 6) nejsem autorkou/autorem nebo spoluautorkou/spoluautorem učebnice stejného vzdělávacího oboru.

Beru na vědomí, že recenze může být zveřejněna či zaslána jinému posuzovateli jako dílčí podklad k dalšímu posouzení učebnice podle potřeb ministerstva.

Recenze byla zpracována dne	
Podpis recenzenta/recenzentky	Jana Nedvěďová